

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

ОСНОВИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Німецька мова і література, англійська мова»

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша - німецька

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи міжкультурної комунікації
Викладач (-і)	Остапович Олег Ярославович
Контактний телефон викладача	050 513 96 01
Е-mail викладача	oleg.ostapovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pro
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна «Основи міжкультурної комунікації» знайомить студентів із базовою проблематикою позамовного, фонового змісту мовної комунікації, основними концепціями та теоріями, які аналізують комунікативні труднощі, зумовлені культурними та ментальними відмінностями між комунікантами. Курс входить до вибіркового циклу професійно орієнтованих дисциплін з іноземної філології, логічно пов'язаний з курсами вступу до мовознавства, країнознавства, історії мови і лексикології, теорії перекладу та практики мовлення, зарубіжної літератури, психології, філософії та надає їм практичного комунікативного спрямування. Він призначений для студентів спеціальності Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька, і читається на другому році навчання німецькою мовою.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Курс має на меті формування, попри суто мовну та лінгвокраїнознавчу, інтегральної культурно-комунікативної компетентності майбутніх викладачів двох іноземних мов та перекладачів. Ця мета досягається через аналіз базової культурно-кумулятивної та культурно-дискурсивної функції мови та базових понять фонових знань, культурного компонента семантики, національної мовної картини світу, культурних пресупозицій та етностереотипів, лексичних реалій, трансляторних лакун, мовних та культурних символів, алюзій вертикального контексту. Завдання та цілі курсу • розширення лінгвістичних і національно-культурних знань студентів, їх комунікативних, міжкультурних і перекладацьких можливостей через комплексне вивчення зв'язку німецької мови з культурою її носіїв; • збагачення словникового запасу студентів термінологією з різних сфер людських знань – базою для вільного живого спілкування між народами з метою забезпечення комунікативної компетенції через адекватне сприйняття мови співрозмовника та розуміння оригінальних текстів.	
4. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	

Фахові компетентності:

- Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних теоріях, напрямках і школах лінгвокультурологічного та комунікативного спрямування.
- Забезпечення міжмовної та міжкультурної усної та письмової комунікації та міжмовного і міжкультурного обміну інформацією в різних галузях шляхом перекладу різноманітних за змістом та жанром текстів іноземною (іноземними) та українською мовами.
- Володіння прийомами забезпечення якості перекладу

5. Програмні результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів німецькою мовою.
- Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

6. Організація навчання**Обсяг навчальної дисципліни**

Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		20 год.	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		10 год.	
самостійна робота		60 год.	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3-й	035 Філологія	2-й	В

Тематика навчальної дисципліни			
	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Thema 1. Interkulturelle Kommunikation als wissenschaftliche Disziplin. Der Begriff «Kultur». Grenzen des Kulturbegriffs	2	1	6
Thema 2. Das Problem des nationalen sprachlichen Weltbildes. Deutsche Mentalität: Ursprung und Entwicklung.	2	1	6
Thema 3. Das Konzept des Nationalcharakters. Realienwörter und Hintergrundkenntnisse.	2	1	6
Thema 4. National-kulturelle Komponente der Semantik. Raumwahrnehmung der Deutschen, kulturspezifische Prägung	2	1	6
Thema 5. Linguokulturelle Komponente der sprachlichen Kommunikation. Zeitwahrnehmung der Deutschen, kulturspezifische Prägung	2	1	6
Thema 6. Sitten und Normen als Bestandteile der kulturspezifischen Verhaltensmuster. Internationalisierung des Wortschatzes der europäischen Sprachen	2	1	6
Thema 7. Gesellschaftlicher Fortschritt und seine Widerspiegelung in der Sprache. Geschichte der Nation im ethnospezifischen Wortschatz. Xenophilie und Xenophobie der Deutschen	2	1	6
Thema 8. Deutsche Symbolwörter. Vertikaler Kontext	2	1	6
Thema 9. Nationale Sprachvarietäten	2	1	6
Thema 10. Paralinguistische und orthographische Aspekte der interkulturellen Kommunikation. Deutsche verbale und nonverbale Sprache. Netikette	2	1	6
Загалом	20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання здійснюється на основі: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Рекомендацій щодо оформлення звіту та критеріїв оцінювання науково-дослідної практики. Хід виконання студентами програми здійснюється за допомогою поточної і підсумкової форм контролю. Система контролю знань студентів здійснюється через: • поточний контроль – (1) опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами завдань для самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та		

	практичних навичок володіння студентами німецьким мовленням; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що вноситься на самостійне опрацювання. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи, підсумкове тестування, самостійну роботу. Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 50 балів Самостійна / індивідуальна робота – 30 балів Підсумкова контрольна робота – 20 балів
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що вноситься на самостійне опрацювання. Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pro, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 20).
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 10-бальною шкалою. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи становить 50 балів. Знання здобувача вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями: «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у

	знаннях, не вмiє оцiнювати факти та явища, пов'язувати їх iз майбутньою дiяльнiстю; «незадовiльно» – здобувач освiти не опанував навчальний матерiал дисциплiни, не знає наукових фактiв, визначень, майже не орiєнтується в першоджерелах та рекомендованiй лiтературi, вiдсутнi наукове мислення, практичнi навички не сформованi. Поточне оцiнювання знань здiйснюється пiд час проведення практичних занять i оцiнюється в нацiональнiй шкалi (5 –«вiдмiнно», 4 – «добре», 3 – «задовiльно», 2– «незадовiльно»). Максимальна оцiнка балiв за практичнi заняття 25 балiв. Окремо оцiнюється написання контрольної роботи (5 балiв) i самостiйна робота (15 балiв).
Умови допуску до пiдсумкового контролю	При виставленнi рейтингового пiдсумкового балу обов'язково враховується присутнiсть студента на заняттях (у тому числi на лекцiйних), активнiсть студента пiд час практичного заняття; недопустимiсть пропускiв на заняття без поважної причини, а також результати вiдпрацювання з поважної причини пропущених занять. При виставленнi пiдсумкової оцiнки враховуються навчальнi досягнення студентiв (бали), набранi на поточному опитуваннi пiд час контактних (аудиторних) годин (50 балiв), бали пiдсумкового тестування на платформi d-learn.pro (30 балiв) та бали, отриманi за опрацювання навчального матерiалу пiд час самостiйної роботи студента (20 балiв), що контролюється протягом тижнiв контролю самостiйної роботи (КСР).
Пiдсумковий контроль	Форма пiдсумкового контролю – залiк. При виставленнi залiкової оцiнки враховуються навчальнi досягнення студентiв (бали), набранi на поточному опитуваннi пiд час контактних (аудиторних) годин (50 балiв), бали пiдсумкового тестування на платформi d-learn.pro (30 балiв) та бали, отриманi за опрацювання навчального матерiалу пiд час самостiйної роботи студента (20 балiв), що контролюється протягом тижнiв контролю самостiйної роботи (КСР). Студент, який не набрав 50 балiв за вiдомiстю №1, користується правом перескладання залiку за вiдомiстю №2.

8. Полiтика навчальної дисциплiни

Студент повинен добросовiсно готуватися до усiх видiв поточного та пiдсумкового контролю, дотримуватися правил академiчної доброчесностi.

Академiчна доброчеснiсть:

Списування та плагiат, а також користування мобiльним телефоном, планшетом чи iншими мобiльними пристроями пiд час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатiв чи нескладання тестування вiдповiдно до [Положення про запобiгання академiчному плагiату та iншим порушенням академiчної доброчесностi у](#)

навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу У Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Враховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pro та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeму, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pro>.

9. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич.. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. –К. : Довіра, 2007. – 205 с.
3. Гінка Б.І. Die Deutschen: Ein soziokulturelles Bild des Volkes. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. - 400с.
4. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т.Р. Кияк, О.Д. Огуй, А.М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
5. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.
Broszinsky-Schwabe, P. Interkulturelle Kommunikation: Missverstaednisse – Verständigung. Wiesbaden: VS Verlag, 2011. 250 S.
6. Chen H., Jäger H. Kulturschock: Mit anderen Augen sehen. Leben in fremden Kulturen. Verlag Rump, 2003. 240 S.

7. Coseriu E. Geschichte der Sprachphilosophie. Von den Anfängen bis Rousseau. – Tübingen: Francke, 2003.
8. Heringer, H.J. Interkulturelle Kommunikation. Grundlagen und Konzepte. Tübingen: Narr Verlag, 2007., 336 S.
9. Oguй O. D. Lexikologie der deutschen Sprache / O. D. Oguй. – Winnytsya: Nowa Knyha, 2003. – 416 S.

Додаткова

1. Остапович О.Я. НОВІТНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНОГО ВАРІОВАННЯ НІМЕЦЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ // Studia Germanica et Romanica. Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах. Збірник наукових праць. – Т. 11. - № 1. (31). - Донецьк, 2014. – С. 35-52.
2. Остапович О.Я. СЕМІОТИКО-ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПАРЕМІОЛОГІЇ // “Мова і культура”. - Київ: Видавничий том Д. Бурого – Вип. IV (172). - 2014. – С. 21-26.
3. Остапович О.Я. НАЦІОНАЛЬНА МОВНА КАРТИНА СВІТУ. ОЛЕКСАНДР ОГУЙ ТА ВІЗІЇ ДОКАЗОВОЇ «ЧОМУ»-ЛІНГВІСТИКИ // Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики. N 1 (14). – Чернівці. – „Родовід”. – 2017. – С. 15-19.
4. Остапович О.Я. ДІАЛЕКТНІ ШВЕЙЦАРСЬКІ ІДІОМИ-УНІВЕРСАЛІЇ У ПРОЄКТИ «WIDESPREAD IDIOMS IN EUROPE AND BEYOND» // “Мова і культура”. - Вип. 23. – Т. I (203). - Київ: Видавничий том Д. Бурого. - 2021. – С. 73-82.
5. O. Y. Ostarovych. NATIONAL STATE VARIATION OF GERMAN PHRASEOLOGY. ANTROPOCENTRIC, COGNITIVE AND CORPUS-BASED APPROACHE // Scientific Journal of Precarpathian National University. Philology. - Vol. 2, No. 2 (2015), 9-21.
6. O.Y. Ostarovych. QUANTITATIVE DIMENSION OF SEMANTIC PECULIARITIES OF THE COMPONENT SET IN THE GERMAN PHRASEOLOGY ABROAD GERMANY // KELM. Scientific issue of knowledge, education, law and management. – N 3 (15). – Lodz, 2016. – P. 202-215.
7. O. Y. OSTAPOVYCH. TYPOLOGICAL STRUCTURE OF GERMAN PHRASEOLOGY OUTSIDE GERMANY. QUANTITATIVE PARAMETERS // Scientific Journal of Precarpathian National University. Philology. - Vol. 3, No. 3 (2016), 33-41.
8. Rash F. Die deutsche Sprache in der Schweiz. - Bern: Peter Lang, 2002. – 294 S.
9. Stolze R. Übersetzungstheorien. Eine Einführung. Verlag Tübingen: Narr Verlag, 5., überarb. und erweiterte Auflage, 2008. – 285 S.
10. Werlen I. (2002) Sprachliche Relativität. – Tübingen / Basel: Francke.

Викладач _____ Олег ОСТАПОВИЧ